

Tróndur Patursson heimaftur av hvalaveiðu í Indonesia:

Mundi verið gloyptur av augusti í Kyrrahavinum

– Tá eg lá har í sjónum, og ein augustur bert var fáar metur frá mær, hugsaði eg, at skuldi eg verða gloyptur av einum hvali, so lat tað verða gjørt skjótt og væl sigur listarmaðurin og ævintýrarin Tróndur Patursson, sum júst er afturkomin av eini sera spennandi og áhugaverdari veiðuferð eftir augusti saman við teimum innføddu á oyggjunum har eysturi í Indonesia. *Sosíalúrin* hevur tosað við hann.

JAN MÜLLER

Nú um dagarnar kom listarmaðurin og ævintýrarin Tróndur Patursson heim aftur av enn eini spennandi ferð úti í heimi saman við kenda íranum Tim Severin. Teir báðir, sum hava verið á flestu av heimsins høvum saman, vórðu hesaferð á hvalaveiðu í Indonesia saman við oyggjafólki, sum í fleiri túsund ár hevur veitt spermhval við árabáti og skutli.

Tróndur er nú í ferð við at gera tekningar til eina bók, sum Tim Severin skrivur um hesa aldagomlu veiðumannamentan, ið ere litið broytt gjøgnum túsundtals ár.

Í góðan mánað vóru Tróndur og sonurin Brandur saman við oyggjafólkunum á eini av smáoyggjunum í Malukkunum. Hesar liggja har eysturi í Indonesia, miðskeiðis millum Australia og Borneo.

Eftir at hava siglt í kjalrætti Brendans til Amerika og á bambusflaka millum Japan og Amerika umframt at hava gjørt fleiri aðrar áhugaverdar ferðir, avgjórði Tim Severin herfyri at gera eina bók og film um veiðuna eftir augusti í suðurkyrrahavinum millum Indonesia og Australia. Við undantaki av fýroyingum eru íbúgvarnir her helst einasta fólk í heiminum, sum drepur hval frá árabáti.

Tróndur Patursson, sum altíð hevur verið drigin og hugtakin av náttúruni og her ikki minst hvali, slapp hesaferð veruliga at royna seg.

Í nógvum av tí hann sá, kendi hann seg heima aftur í Føroyum ella frá føroyska gerandisdegnum, sum hann serliga var fyrr, tá einans árabáturin varð brúktur.

Fryntligt og klókt fólk
Talan er um eitt sera fryntligt, klókt og vinsælt fólk. Tey eru sera fátøkk, liva fyrri tað mesta av tí, sum havið gevur. Triggjar mánaðir um ár er augustatíð. Í juni, juli og august gongur spermhvalurin ella augustur júst um hesar leiðirnar. Hann gongur vestur eftir millum oyggjarnar Timor og Flo-

rence, har oyggjabólkurin Bali endar. Staðið er bert 50 fjórðingar frá Australia, og tí er sera heitt og turt í hesum økinum. Hóast vit skjótt skriva ár 2000, so veiða tey framvegis hval uppá tann gamla mátan við árabáti og skutli. Men eftir er bert ein lítill oyggj, har árabáturin enn verður brúktur. Á øðrum oyggjum er motorbáturin tikin í brúk.

Augusturin hevur verið fastur partur av húsarhaldinum hjá hesum oyggjafólkunum so langt menn vita um. Umframt hvalaveiðu veiðir fólk eisini risastóru djevlskötuna, sum er so vanlig um hesar leiðirnar. Eisini hon verður skutlað, tá hon liggur uppi í sjónum.

Þátrúgvín stór

– Sum hjá mongum fólkum, ið liva so nær knýtt at náttúruni, hevur þátrúgvín eisini stóra ávirkan á siðirnar og liviháttin hjá hesum oyggjabúgvunum greiðir Tróndur frá.

– Tá vit lögdu frá sandinum í teimum eyðkendu ára- og seglbátunum, sum allir eru primitivir før úr træ, varð sungið mest sum alla leiðina út á hvalamiðini í takt við áralagið. Teir róðu nøkur tøk, lögdu stilt og bóðu eina bøn. Soleiðis sum ein kann ímynda sær, at forfedrar okkara gjørdur fyri 100 árum síðani, tá teir í sínum áttamannaförum fóru út um hólmin.

Teir eru einir 20 mans við hvørjum báti, tá farið verður út eftir augusti. Í mesta lagi eru einir 20 bátar og alt umboð er væl lagt til rættis. Fýra skutlarnir eru við hvørjum einum av bátunum, og her er talan um sera royndar og oftani eldri menn. Tað er nevniliga ikki sprot vanda-mikið at vera skutlari, tí bert ein lítill snávan ella mistak, og tú kanst koma til skaða.

Teir brúka bæði árar og segl, og ród verður mest sum um kapp at verða fyrstur á „feltinum“. Tá verður so lagt tætt upp at augustinum, sum liggur sera ov-arlíga í sjónum. Skutlarnir finna sær lögir og loypir niður á ryggini á hvalinum, finna rætta staðið at stinga í, helst millum rivini, beint

Veiðumennirnir hava skutlað hvalin, sum ger øgiligt um seg.

aftanfyrri høvðið. Roynst verður at drepa hann bein-aveigin við at raka hjarta ella lungu, men oftani skal meira til enn so at fáa lívið av hvalinum. Skutlarnir eru ótrúliga kvikur, og klárar hann at koma sær upp í aftur báti, áðrenn hvalurin merkir hvassa skutulin.

Tað er ein øgiligur brestur, tá ein ella oftani allir fýra skutlarnir verða settur í hvalin. Báturin ríkur av-astað, og sprænurin stendur um æsingarnar. Hvalurin tekur dyk á seg og kavar. Tá reður um ikki at vera í nánd av endanum, sum er festur í skutulin. Men tað

kemur meira enn so fyrri, at hvalurin fer á botn við bátinum. Og allir menn á bláman. Hetta hendi eisini, tá Tróndur var við einum av bátunum.

Tróndur nærur gloyptur

– Eg visti av ongum, fyrr enn eg sjálvur lá í sjónum. Augusturin, við høvdu skutlað, fór við fullari ferð til botns fyrri at koma upp aftur ferð seinni. Men ein annar augustur royndi at koma honum til hjálpar. Hvalurin kom beint inni mæ, og hann var so nær, at eg hugsaði, at hann fór

at gloypa meg sigur Tróndur, sum í sama viðfangi kom til hugsøguna úr Bibliuni, um hvalin, sum gloypti Jónas.

– Eg hugsaði eina løtuna, at skuldi tú bliva gloyptur, so ger tað ordiliga. Men líka veit eg, hann var so tætt við, at eg kundi nema hann, tá hann tó bráðlaga vendi. Eg má viðganga, at tað var eitt sindur ógvusligt, tí eg hevði ongantíð roknað við at koma upp í kjaftin á einum hvali.

Tað er annars ikki vanligt, at hvalurin ger seg inn á fólk, og serliga ikki, tá tey eru í sjónum greiðir Tróndur

frá.

Meira vanligt er, at augusturin leggur eftir bátunum, og hann er so mikið klókur, at hann altíð finnur sær veikasta staðið á bátunum. Men fólkid har er eisini klókt, og tey hava tí málal stríkur á bátin, sum vóru tey skott, og harvið veikasta líðið, sum hvalurin vil raka.

Hóast bert fá óhapp henda, so er at ansa sær eftir sveivini, tí tað er ikki lukkugt at koma fyrri, tá hvalurin brestur við sveivini. Tá er

Framhald á næstu síðu